

Rozhovor – Jean - Bernard Moings

1) Pán Moings, pôsobíte vo funkcii jednateľa Francúzskeho klubu RACP, ste rozhodcom špecialistom na pyrenejské plemená, ale taktiež chovateľom plemena pyrenejský ovčiak dlhosrstý. Odkedy sa venujete chovu tohto plemena a čím si Vás získalo?

Pyrenejským

ovčiakom sa venujem od r. 1985, avšak pod názvom mojej CHS „de l'Ecir“ chovám od r. 1996. Pyrenejský ovčiak si ma získal najmä tým, že je tak trochu divoký a rebelantský a neskrotný. Jeho história je úzko spätá najmä s pasením oviec, čo mu pridáva istú dávku šarmu rustikálneho psa, ktorý bol vždy pripravený na pokyny svojho pána.

2) Mohli by ste nám bližšie predstaviť Vašu CHS? Aký je Váš chovateľský zámer a cieľ?

V mojom rodnom regióne, Auvergne, som bol vždy v úzkom kontakte so psami, ktoré pracovali pri stádach, čo veľmi ovplyvnilo môj pohľad na pracovných jedincov. Samozrejme mojím cieľom je odchovávať krásnych jedincov, skutočných pyrenejských ovčiakov, na čo sa zameriavam od r. 1985. Netreba však zabúdať ani na zdravie, keďže jedinec so zdravotnými problémami nie je vhodný na chov a, bohužiaľ, nie je ani najlepším rodinným spoločníkom. Dôležitá je pre mňa v neposlednom rade i povaha, keďže sa s mojimi psami venujem od r. 1988 rôznym aktivitám, a to najmä „Recherche Utilitaire“, čo sú vlastne pachové práce na dvojkilometrovej trati. Povaha pyrenejského ovčiaka ho predurčuje na najrôznejšie využitie a športy, čo ma osobne na tomto plemene fascinuje. Keďže sa chcem s mojimi psami venovať rôznym aktivitám, z toho dôvodu som sa rozhodol, že budem vlastniť menej jedincov. Jednoducho neverím, že niekto dokáže plnohodnotne „žiť“ s 30 psami a ja rešpektujem to, že každý môj pes je jedinečný a má vlastnú osobnosť. Ďalším dôvodom je skutočnosť, že psy žijú s nami doma, nie v kotercoch. Tým, že počet psov v mojom vlastníctve ohraničujem na

minimálny ma taktiež v pozitívnom slova zmysle núti k skutočnej selekcii jedincov, ktoré si ponechám.

3) Ktorého z Vašich psov považujete za najkvalitnejšieho pyrenejského ovčiaka a prečo?

Je pre mňa mimoriadne ťažké zachovať si objektivitu pri pohľade na moje psy, keďže do hry vstupujú emócie.

Vyzdvihol by som predovšetkým dvoch jedincov, a to *Dinotou en Bleu du Loubajac*, fenka so správnou hlavou s plochou lebkou, pekným správnym uchom, krásnym krkom, výborným chvostom v pohybe i postoji, kvalitným pohybom a správnou srst'ou, taktiež treba dodať, že sa jedná o fenu, ktorá podáva tie najlepšie výkony pri pachových prácach.

Spomenul by som tiež psa *Floc du Pic d'Arbizon*, ktorý vyniká svojou hlavou, líniou chrbta a krížami, srst'ou a nádherným pohybom, ktorý odovzdáva ďalej svojim potomkom. Rozhodol som sa, že kúpim tohto psa, keď mal 15 mesiacov, a to z jasných dôvodov!

4) Vlastníte tiež psy iných plemien, alebo sa venujete výlučne PO?

Do r. 2008 som vlastnil taktiež pyrenejského horského psa, na ktorého mám len tie najlepšie spomienky, keďže bol, ako mnoho PHP, veľmi empatický a príjemný. Pevne verím, že znovu príde deň keď si opäť zaobstarám jedinca plemena PHP.

Aktuálne taktiež vlastním belgického ovčiaka – malinoisa, s ktorým sa venujem najmä pachovým prácam a na Majstrovstvách Francúzska sme sa v r. 2013 dostali až do finále.

Passaroye du Patou de l'Horquette (chov.: G. Massimello, maj.: Jean-Bernard Moings)

5) Ktoré z plemien nazývaných ako pyrenejské je konkrétne pre Vás najťažšie na posudzovanie?

Z môjho pohľadu sa všetko odvíja od počtu prihlásených psov. Je oveľa jednoduchšie, pokiaľ sa v kruhu stretnú tri jedince a nemožno to porovnávať s výstavou, kde je v kruhu 50 psov. Z toho dôvodu sú pre mňa z pyrenejských plemien ťažšie na posudzovanie naše domáce francúzske plemená. Čo sa týka pyrenejského ovčiaka, obtiažnosť pri posudzovaní spočíva najmä v skutočnosti, že sa jedná o mimoriadne heterogénne plemeno, čo vyplýva z jeho histórie. Rozhodca musí skutočne poznať jednotlivé kľúčové elementy tohto plemena, aby bol schopný vybrať toho správneho PO. U pyrenejských horských psov vidím najväčší problém v tom, že sú veľmi často posudzované rozhodcami ako molosoidné plemeno, u ktorého sa nesprávne preferuje sila a „hmota“ typická pre molosa. Pyrenejský horský pes musí v sebe ukrývať viac „poézie“ ako sily. Obe spomenuté plemená posudzujem veľmi rád, PO najmä z dôvodu jeho rôznorodosti, napr. čo sa týka sfarbenia a štruktúry srsti a PHP z dôvodu, že sa jedná o výnimočne krásne plemeno! Najväčším zážitkom bolo pre mňa posudzovať triedu otvorenú u PHP na slávnej výstave v Argèles-Gazost resp. na Championnat de France. Keď rozhodca vie, na čo sa má zamerať a hľadá správnu krásnu hlavu PHP, je to skutočný zážitok. Chápem, že je mimoriadne ťažké pre chovateľov PHP odchovať jedinca so silnou kostrou, pohybom plným sily a krásnou „arrounderou“, ktorý bude mať ľahkú hlavu, pokiaľ sa to však podarí, je to niečo úžasné a neopísateľné!

6) Mohli by ste čitateľom priblížiť problematiku kupírovania u plemena pyrenejský ovčiak vo Francúzsku?

Kupírovanie uší je u nás od r. 2008 zakázané, avšak to neplatí o chvoste a je to tak u všetkých plemien. Na výstavách môžeme teda v súčasnosti vidieť PO s prirodzenými ušami, no niektoré z nich majú dlhé, iné kupírované chvosty. Jedinca s kupírovanými ušami narodeného po r. 2008 je zakázané prihlásiť na výstavu, či akúkoľvek súťaž. V minulosti sa

uši kupírovali u PO z dôvodu, aby boli vztýčené, čo sa týka chvosta, bolo to z estetických dôvodov. Samozrejme existujú tu dôvody, ktorú sú niekedy veľmi divné, prečo kupírovať, avšak, ako vidíte tieto dôvody sa vôbec neujali u plemien ako bergamský ovčiak, apenzelmský salašnícky pes či puli Tieto dôvody sú veľmi staré a netreba za nimi hľadať žiadnu praktickosť ani nič iné ako estetický aspekt. Uvedomme si, že v minulosti veľa mužov nosilo fúzy, ktoré nemajú žiadny praktický význam

7) Čo považujete z pohľadu rozhodcu za najväčšiu chybu, ktorej sa dopúšťajú vystavovatelia PO v kruhu? Aké by malo vyzerat' správne predvedenie tohto plemena?

Bez akéhokoľvek zaváhania odpovedám, že najväčšou chybou je jednoznačne príliš veľká rýchlosť pri predvedení v pohybe! Pokiaľ s PO beháme príliš rýchlo pohyb je doslova stratený. Pokiaľ vystavovateľ predvádza v pohybe príliš rýchlo plemená ako nemecký ovčiak, veľký bradáč alebo afgánsky chrt, je to v poriadku, keďže sa nemení výzor psa z profilu, avšak PO sa takto predvedie absolútne netypicky so sklonenou hlavou a tým pádom predĺženou líniou chrbta. Pokiaľ predvádzame psa príliš rýchlo v kluse, je to maximálne neprirodzené, keďže v tejto rýchlosti by za normálnych okolností použil cval. Pohyb PO je rozsiahly, avšak, aby bol pekný a typický, musí byť prevedený s hlavou hore, čo nie je možné pri príliš vysokej rýchlosti. Na pohybe je potrebné oceniť jeho špecifickosť vzhľadom na plemeno, nie je to žiadny šprint! Čo sa týka predvedenia v statike, najväčšiu hodnotu má úplne prirodzené predvedenie. Ak však patríte medzi vystavovateľov, ktorí preferujú neustále česanie v rámci výstavnej prípravy a úpravy postoja psa na milimeter, prečo si nekúpite radšej Bearded Collie.

8) Čo by ste odporúčali ľuďom, ktorí plánujú začať s chovom a výstavami plemena PO? Ako správne začať? Čomu sa vyhnúť?

U PO existuje veľké množstvo typov, ale len málo jedincov je skutočne správnych. Takže na začiatok si treba vyčleniť isté obdobie, za ktoré by sme mali pochopiť, ako vyzerajú kvalitné jedince počas dlhšieho obdobia. Uvedomme si, že kvalitné PO z obdobia pred 30 či 40 rokmi vyzerali rovnako ako vyzerajú kvalitné jedince v súčasnosti, takže je oveľa jednoduchšie identifikovať správny typ, na rozdiel od plemien, kde dochádza k veľkým zmenám.

Čomu sa vyhnúť? Nezameriavajme sa na detail, t.j. nesnažme sa len o správne ucho resp. sfarbenie srsti, majme na pamäti celkový vzhľad typického jedinca. Množstvo PO trpí tým istým nedostatkom, a to chýbajúca substancia, jedná sa síce o ľahkého psa, ktorý je však ovčiak, nie Whippet. Tieto jedince zvyknú mať príliš úzke (niekedy oblé) a prehnane ľahké lebky, čo narúša správny výraz a kazí celkový vzhľad psa. Dbajme na správny pohyb, ktorý je pre plemeno veľmi dôležitý. Množstvo jedincov trpí nedostatočne rozsiahlym pohybom, ktorému navyše chýba plynulosť a pôsobí trhané.

9) Pre správneho pyrenejského horského psa je typický pyrenejský výraz, existuje niečo podobné aj u pyrenejského ovčiaka?

Pyrenejský výraz u PHP je sladký, priateľský, rozjímavý a zasnený. U PO hovoríme jednoducho o „výraze“, ktorý je poskladaný z viacerých prvkov ako trojuholníková papuľa, plochá a pomerne široká lebka, ucho

nachádzajúce sa v hornej časti lebky, ktoré je správne nesené (napoly vzpriamené alebo previsnuté), mierne oválne oko a správne osrstenie. Celkovo je výraz PO živý, inteligentný a cítiť z neho silný temperament psa.

10) Aká je správna štruktúra srsti u pyrenejského ovčiaka? Ako správne pripraviť toto plemeno na výstavu?

Štruktúra srsti je u PO dlhosrstého a variety s polodlhú srstou rovnaká, rozdielna je iba dĺžka srsti na hlave a končatinách. V žiadnom prípade však hlava nesmie byť doslova preťažená srstou.

Srst' je na prednej časti tela suchšia a plochejšia, od stredu tela smerom dozadu je srst' dlhšia, objemnejšia s vlnovitou štruktúrou, pričom na zadnej strane tela je srst' v jej prvej polovici dĺžky hrubšia (tu je vlnovitá), zatiaľ čo druhá polovica je tenšia. Je veľmi dôležité, aby bola srst' medzi prednou

„cadennetes“ - Fouchtra de Loubajac

a zadnou časťou psa správne diferencovaná. Či už preferujeme „cadenettes“ (*chumáče až šnúry resp. „dredy“ – pozn. prekladateľa*) alebo nie, je vecou vkusu každého z nás, avšak iba v zadnej časti tela. Pamätajme, že osrstenie typu puli je u PO absolútne neprípustné!

U PO krátkosrstého, ako už názov naznačuje a ako je zadefinované v štandarde, je srst' kratšia, rovná,

nezvlnená a neexistuje tu rozdiel medzi štruktúrou v prednej a zadnej časti tela. Je mimoriadne dôležité, aby pyrenejský ovčiak vyzeral prirodzene, takže žiadne prehnané česanie či dokonca kúpanie nie je nutné, pretože robí srst' príliš tenkou ľahkou a jemnou, a to predsa nie je žiadané.

11) V predošlej odpovedi ste spomenuli PO krátkosrstého, zamýšľali ste niekedy venovať sa jeho chovu?

Nie, pretože PO dlhosrstý a krátkosrstý sú pre mňa príliš odlišné!

Ako dobrý príklad, čo pre mňa znamená podobnosť si vezmime belgického ovčiaka tervuerena, ktorý má rovnaký štandard (okrem srsti) ako malinois, ale PO krátkosrstý má inú stavbu hlavy, veľkosť a iné proporcie tela. Názov je v podstate rovnaký, nejedná sa však o toho istého psa!

12) Niektorí chovatelia katalánskych ovčiakov tvrdia, že z hľadiska pracovného využitia by mali byť preferované čierne jedince, ako je tomu u pyrenejských ovčiakov? Ktoré sfarbenie sa v súčasnosti preferuje?

Neexistuje nejaké poradie či preferované sfarbenia, avšak sfarbenie musí byť intenzívne. Napr. príliš svetlé béžové osrstenie považujeme za nesprávne!

Väčšina PO je béžového sfarbenia s variáciami (s maskou alebo bez) s čiernou alebo červenastou prímiesou. Šedé jedince sa za posledných 15 rokov vyskytujú veľmi zriedkavo, keďže sa istú dobu preferovali čierne jedince, pritom táto farba je mimoriadne dominantná pri reprodukcii.

Sfarbenie harlekýn môžeme taktiež považovať za „historické“ u PO. Niektorí chovatelia toto sfarbenie milujú, iní by nikdy

šteniatka sfarbenia harlekýn z CHS de l'Écir

nechceli vlastniť psa tohto sfarbenia. Zdôrazňujem, že keď povieme harlekýn myslí sa tým „blue merle“, sfarbenie svetlý harlekýn je nesprávne.

13) Môžeme považovať pyrenejského ovčiaka za zdravé plemeno? Ako je to s problematikou dysplazie u tohto plemena?

Pyrenejský ovčiak je skutočne zdravé a odolné plemeno. Jedinci, ktorí majú viac ako 15 rokov nie sú ničím neobvyklým a navyše i v pokročilom veku sú zväčša v dobrej kondícii. Výskyt dysplazie bedrového kĺbu je u PO skôr zriedkavý. DBK je väčšinou problémom konkrétnych majiteľov a chovateľov, avšak psa príliš neobmedzuje. Vyšetrenie na prítomnosť DBK vykonávame u PO od r. 2000, pričom 90% jedincov má výsledok A alebo B. Samozrejme u plemena sa môžeme stretnúť aj s inými problémami ako epilepsia či srdcové ochorenia, ktoré však nie sú časté.

14) Časť aktuálneho spravodaja je venovaná problematike hluchoty – existuje tento problém u pyrenejského ovčiaka?

Pravdepodobne existujú PO trpiace hluchotou, počas obdobia, v ktorom pôsobím vo francúzskom klube som sa stretol s jedným či dvomi prípadmi. Problém hluchoty je oveľa častejší u PHP, podobne ako u iných bielych plemien, preto by sa chovatelia mali vyhýbať spojeniam dvoch celobielych jedincov bez znakov.

15) Čo by ste chceli na záver rozhovoru odkázať členom KPP?

Chovateľom a majiteľom odporúčam, aby navštívili Francúzsko a zhládli naše psy. Samozrejme aj u nás existujú nekvalitné jedince, avšak sme krajinou pôvodu pre PO a PHP, takže okrem veľkého množstva jedincov spomínaných plemien je to najviac rozvinutá kultúra ohľadom PO a PHP. Zahraniční chovatelia, ktorí si dali toto úsilie a zúčastnili sa výstavy v Argèles-Gazost, odchovávajú veľmi kvalitných jedincov. Tí, ktorí si myslia, že chovu pyrenejských plemien rozumejú „zvonku“, sa zbytočne uzatvárajú do svojich vlastných chýb týkajúcich sa typu, ale taktiež iných aspektov.

Rozhovor zpracoval: Mgr Peter Kapusta

Zdroj fotografií: www.ecir.cc